

De muziekbijlage over 'Kom tot ons, scheur de heem'len, Heer' (Liedboek gezang 128, NLB gezang 437) werd geschreven door de Duitse componist en kerkmusicus Gereon Krahforst. Vorig jaar verruilde hij zijn werkterrein in Europa voor een bestaan in de Verenigde Staten. Een even verrassende als interessante stap, die ons de mogelijkheid geeft om een kijkje te nemen in de Amerikaanse kerkmuziek.

Een kleine Duitse kerkmuziek-maffia in Amerika

Interview met Gereon Krahforst

Willem Jan Cevaai

ALVORENS DE IN 1973 GEBOREN Gereon Krahforst zelf aan het woord te laten, eerst een kort overzicht van zijn belangrijkste personalia. Krahforst was vijf toen hij zijn eerste pianolessen kreeg, vanaf zijn twaalfde speelt hij vrijwel iedere zondag in de kerk. Hij kreeg orgelles van onder meer Markus Karas op het orgel van de Münsterkerk in Bonn en van John L. Birley in de Eifel-abdij van Himmerod.

Al op jonge leeftijd ontpopte Krahforst zich als componist, hij was dertien toen hij zijn eerste compositielessen kreeg van Eduard Pütz. Krahforst had duidelijk talent, en al snel behaalde hij prijzen bij concoursen, waaronder een eerste prijs voor een pianoconcert dat hij op dertienjarige leeftijd componeerde. Het was voor Krahforst dan ook een logische stap om aan de *Hochschule für Musik und Tanz* in Keulen compositie, kerkmuziek, piano en muziektheorie te gaan studeren. Zijn eindexamen uitvoerend musicus orgel behaalde hij in Frankfurt am Main bij Daniel Roth.

Als organist en koordirigent was Krahforst verbonden aan achtereenvolgens de Kreuzkirche van Bonn, de Münsterkerk van Mönchengladbach en de kathedraal van Minden. Aansluitend was hij acht jaar lang organist van de kathedraal van Paderborn. In 2011 nam hij ontslag in Paderborn, en vertrok naar Spanje, waar hij een klein appartement heeft. In die periode bespeelde hij het in Spanje redelijk bekende 'Organo del Sol Mayor' in de Iglesia de la Encarnación van de badplaats Marbella. In 2012 volgde zijn overstap naar de Verenigde Staten, daarover vertelt Krahforst graag zelf meer.

Je bent organist geweest in diverse Duitse kerken en in het Spaanse Marbella. Sinds augustus 2012 ben je als organist verbonden

aan de Cathedral Basilica in Saint Louis (Missouri). Wat was de reden dat je Europa verruilde voor de Verenigde Staten?

Het jaar in Spanje had ik nodig om me voor te bereiden op mijn vertrek naar de Verenigde Staten. Het is buitengewoon lastig om het belangrijke O-1B-visum te krijgen, wat noodzakelijk is om je als kunstenaar in de VS te kunnen vestigen. Om voor dat visum in aanmerking te kunnen komen, moet

je aantonen dat je over buitengewone kwaliteiten beschikt en moet je zo'n honderdvijftig documenten in het Engels vertalen. Uiteindelijk heb ik dat felbegeerde document gekregen.

De Verenigde Staten kende ik al een beetje, sinds een jaar of acht kom ik er voor het geven van concerten en masterclasses. Tijdens die reizen ontmoette ik fantastische collega's en geweldige vrienden, en mijn interesse om de 'nieuwe wereld' beter dan alleen maar oppervlakkig te leren kennen, groeide. Om dan als eerste baan in de VS deel uit te mogen maken van de kerkmuzikale

Gereon Krahforst. Foto's: Andreas Schwarze

staf van een kathedraal als die in Saint Louis is natuurlijk een ongelooflijke eer – ook veel Amerikaanse kerkmusici dromen daar hun hele leven van. Ik hoop hier mijn horizon te kunnen verbreden en mijn kennis te verdiepen. In tegenstelling tot de reputatie die Amerikanen soms in Europa hebben, vind ik ze buitengewoon *open minded*, behulpzaam en vriendelijk. Bovendien is er een geweldige muziekcultuur. Met enige regelmaat bezoek ik Amerikaanse symfonieorkesten, en ik ben altijd overweldigd en enthousiast. Dan denk ik: 'Verdorie, die kunnen nog eens muziek maken!'

Als je de rol van de kerkmuziek en de positie van kerkmusici in Duitsland en de VS met elkaar vergelijkt, wat zijn dan de belangrijkste overeenkomsten en verschillen?

Net als in Duitsland is de positie van een kerkmusicus in de VS afhankelijk van de kerk en parochie waaraan hij of zij verbonden is. Improviseren is in de VS lang niet zo populair als in Europa, hoewel er natuurlijk uitzonderingen zijn, zoals Gerre Hancock. De spontaniteit waarmee in de Duitse katholieke kerken liederen worden uitgekozen ontbreekt in de VS, omdat ze geen borden hebben waarop de nummers van de liederen worden getoond. Bijna alle Amerikaanse kerken, of ze nu episcopaal, baptist, methodistisch of presbyteriaans zijn, maken voor iedere zondag een gedrukte orde van dienst met daarin alle psalmen en gezangen. Daarmee ligt de hele viering vast, en is er geen ruimte om kort van tevoren nog veranderingen aan te brengen. Een voordeel is wel dat in de VS altijd wordt vermeld wat de organist voor en na de dienst speelt, en daar is ook interesse voor. Maar volgens mij kunnen ze een hoop tijd, geld en energie besparen én iets goeds doen voor het milieu als ze liedboeken en nummerborden gaan gebruiken, zoals in Duitsland. Het liedrepertoire is op zichzelf prachtig, maar grotendeels in de romantische liedstijl. Een dwarsdoorsnede van het historische repertoire tussen 1500 en 1950, zoals in Europa, hebben ze in de VS niet. Een ander belangrijk verschil is, dat alle Amerikaanse kerken gebruik maken van een voorzanger die alle liederen meezingt door de microfoon. Het is de bedoeling om daarmee de aanwezigen te enthousiasmeren om mee te zingen.

Je bent in Saint Louis kathedrale organist, buitengewoon verantwoordelijke voor de kerkmuziek en artistiek directeur van de internationale orgelserie. Kun je iets meer vertellen over je dagelijkse werkzaamheden? En hoe is de relatie met je directe collega Horst Buchholz, die de algehele leiding over de kerkmuziek in de kathedraal heeft?

Horst Buchholz en ik hebben vanaf mijn aantreden een uitstekende collegiale relatie gehad, inmiddels zijn we goed bevriend. We zijn allebei afkomstig uit Duitsland, en we hebben hier een 'kleine Duitse kerkmuziekmaffia' opgezet. Natuurlijk vergelijken we vaak de toestand van de kerkmu-

ziek in de VS en Europa, en we hebben regelmatig interessante discussies.

Wat mijn eigen werk betreft, ik heb een zekere vrijheid om mijn dagen in te delen. Voor repetities, vieringen en vergaderingen moet ik natuurlijk in de kathedraal zijn. In een kathedraal als die van Saint Louis moet veel geregeld worden, en ik breng dan ook veel tijd door achter de computer. Bovendien moet er in de VS, meer dan in Europa, een hoop papierwerk worden gedaan. Denk alleen maar aan het voorbereiden van de wekelijkse orden van dienst. Tijdens vieringen op zon- en feestdagen bespeel ik het orgel, en ik ben verantwoordelijk voor het onderhoud van het instrument.

Net als in Groot-Brittannië is er in de Verenigde Staten ongetwijfeld een bloeiende koorcultuur. Hoe zit dat in de kathedraal van Saint Louis?

Het kathedrale koor zingt op alle zon- en feestdagen. Omdat Horst en ik allebei uit Europa komen, is de muziek wat meer Europees georiënteerd dan in andere Amerikaanse kerken. Het koor zingt altijd de gregoriaanse introïtus en het offertorium, verder bestaat het repertoire uit missen en motetten van onder meer Lassus, Palestrina en Hassler, of van romantische componisten als Rheinberger, Guilmant en Vierne. En natuurlijk zingt het koor veel Brits en Amerikaans spul. Mijn kennis van het Amerikaanse orgel- en koorrepertoire groeit met de dag – het 'Benedictus' van Edwin Lemare vind ik bijvoorbeeld heel erg mooi.

Verder is er nog een kerkprovinciaal koor waarin kerkmusici die in onze kerkprovincie werkzaam zijn, participeren. Dat is een uitstekend koor, alleen al omdat de zangers allemaal van blad kunnen zingen. En verder is er nog een kinderkoor, dat kan putten uit een enorme hoeveelheid Amerikaanse muziek voor kinderkoor.

Iedere zondagmiddag is er een orgelvesper in de kathedraal. Wat is de functie van deze vesper en hoe groot is de inbreng van jou als organist?

Ik ben zelf gestart met die orgelvespers, een wekelijkse uitvoering van ongeveer een half uur. Het geeft geïnteresseerde luisteraars de mogelijkheid om in korte tijd de muzikale wereld van het orgel te ontdekken. En mijzelf dwingt het om steeds weer nieuwe muziek in te studeren en uit te voeren. Ik speel muziek van componisten uit alle periodes en landen, en sluit bij mijn muziekkeuze zoveel mogelijk aan bij het kerkelijk jaar. Omdat ik het programma in één week moet instuderen, zijn het meestal werken met een technisch gezien gemiddelde moeilijkheidsgraad.

In 2005 heb je al een kleine partita voor orgel gecomponeerd over het koraal 'O Heiland, reiß' die Himmel auf'. In hoeverre verschilt deze van de bewerking die je nu voor Muziek & Liturgie hebt geschreven?

De partita is technisch lastiger en volgt de Duitse tekst – iedere variatie sluit aan bij de inhoud van de bijbehorende strofe. De belangrijkste reden om de partita te schrijven, was om het adventsrepertoire uit te breiden met voor luisteraars interessante muziek. In tegenstelling tot kerst, waar al zoveel muziek voor is geschreven, is er voor de adventsperiode weinig gecomponeerd. Bovendien wil ik gewoon niet, zoals veel andere organisten wel doen, kerstmuziek spelen voordat het daadwerkelijk kerst is. Ik vind dat we in de kerk duidelijk moeten maken dat er een verschil is tussen advent en kerst.

Je zit nog maar een jaar in de VS, dus misschien is deze vraag lastig te beantwoorden. Hoe lang denk je er te blijven? Hoe groot schat je de kans in dat je over een paar jaar terugkomt naar Europa?

Klopt, dat is op dit moment heel lastig te zeggen. Voorlopig houd ik alle mogelijkheden open. Misschien dat ik om persoonlijke redenen terugkeer naar mijn thuisbasis, het is moeilijk in te schatten hoezeer ik mijn vrienden en familie op termijn zal gaan missen. Maar op dit moment ben ik blij met mijn speciale visum en deze vooraanstaande positie.

In Europa heeft men een tamelijk negatief beeld van de Verenigde Staten: Amerikanen zijn oppervlakkig, gemaakt enthousiast, ze eten slechte voeding en hebben geen gevoel voor stijl. Ik ben het daar totaal niet mee eens. Bovendien, veel Europeanen houden zelf toch ook van Hollywood-films en Amerikaanse tv-series? En ze gaan toch ook naar de McDonald's, Burger King, Starbucks en Subway, dus waar hebben we het over? In Europa beklaagt men zich over de veramerikanise-

ring van de Europese taal en cultuur,

maar daar is men toch zelf mede schuldig aan? De Amerikanen hebben toch niemand gedwongen om hun *way of life* over te nemen? Wat mij betreft is de VS gewoon een groot, geweldig land met fantastische, interessante mensen. Dus één ding weet ik zeker: ik zal er nooit spijt van krijgen dat ik deze enorme stap heb gezet. •